

<http://www.israelmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

8. søndag i treenighetstiden – 31. juli 2022

Preiketekst: Mark 12,28-34

Lesetekst I: Jos 22,1-6

Lesetekst II: Fil 1,9-11

Gudstro og nestekjærighet

Dagen

I den grad søndagene i treenighetstiden har et særpreg, har de stort sett hentet det fra første rekkes evangelium, som på denne søndagen er avsnittet i Matt 6 om å samle skatter i himmelen og ikke tjene to herrer. Det er imidlertid årets evangelietekst, det dobbelte kjærlighetsbudet, som er den teologisk mest profilerte av dagens evangelietekster. Parallelt teksten fra Matt 22 er preketekst på Samefolkets dag 6. februar, som ikke alle menigheter feirer. Parallelt teksten fra Luk 10 er preketekst på 22. søndag i treenighetstiden hvor den imidlertid bare utgjør innledningen til den etterfølgende lignelsen om den barmhjertige samaritan. Dette er dessuten en søndag som ofte blir borte til fordel for Bots- og bønnedag eller Allehelgensdag, og slik er det også i år. Skal det prekes over det dobbelte kjærlighetsbudet, er altså dette dagen å gjøre det på.

Lesetekstene

Bakgrunnen for fortellingen i Jos 22 er at to og halv stamme har fått lov å slå seg ned øst for Jordan på betingelse av at de ville hjelpe sine landmenn med landnåmet vest for elven. Oppdraget er nå fullført og de får dra hjem, men ikke uten en formaning på kjøpet. De skal elske Herren, følge hans veier og tjene ham. Som den etterfølgende fortellingen viser, gjorde de det ved å bygge et alter ved Jordan, noe de andre stammene oppfattet som en invitasjon til alternativ gudsdyrkelse. Slik var det imidlertid ikke ment, og saken løste seg i minnelighet.

Filippi lå i Makedonia og Paulus besøkte byen første gang på sin andre misjonsreise. Her ble Lydia døpt og Paulus og Silas havnet i fengsel og ble løslatt etter et jordskjelv (Apg 16). Dette er altså byen hvor evangeliet først slo rot i Europa. Nå er Paulus i fangenskap og skriver sitt brev for å formane og oppmuntre menigheten i Filippi. Teksten er en del av innledningen hvor Paulus takker for menigheten og forteller hvordan han ber for dem. Han ber om at deres kjærlighet (*agápē*) må flyte over av innsikt og dømmekraft (*aísthēsis*) så de kan gjøre det som rett og bli fylt av rettferdighetsfrukt (*karpós dikaiosýnēs*). At det å gjøre det som er godt og rett forutsetter en åndelig kamp, kommer svært tydelig fram i dette avsnittet.

Prekenteeksten

Avsnittet om det dobbelte kjærlighetsbudet står både hos Matteus og Markus som den siste av tre fortellinger om hvordan skriftlærde etter inntoget i Jerusalem kommer til Jesus med spørsmål som han besvarer. (Lukas har med fortellingen, men i en annen sammenheng.) Spørsmålet etter lovens største bud var vanlig blant skriftlærde. Første del av svaret er lite oppsiktsvekkende; Jesus siter rett og slett *Shema'* fra 5 Mos 6 om plikten til å forholde seg til den ene Gud og gi ham sin udelte kjærlighet. Jesus fastholder altså den jødiske gudstro og bekjenner troen på at det bare finnes én Gud, nemlig ham som har gjort jødene til sitt utvalgte folk. Mer oppsiktsvekkende er det at han knytter dette sammen med budet om nestekjærlighet fra 3 Mos 19,18b og likestiller de to. Selv om det ikke er sikkert at Jesus er den første som stiller disse to budene sammen, er det neppe tvil om at han ønsker å oppvurdere nestekjærlighetens betydning ved å stille den sammen med gudskjærligheten på denne måten. Jesus begrunner ikke sammenstillingen, men det er nærliggende å tenke seg at bak nestekjærlighetsplikten ligger tanken om at det er Gud som har skapt medmennesket og gitt det dets verdi. Prioriteringen av medmenneskelighet har forbilder hos profetene; se f.eks. Mika 6,8. Den er derfor i utgangspunktet ikke kontroversiell, men får tilslutning fra Jesu samtalepartner.

Jesus framhever i flere sammenhenger kravet om nestekjærlighet med en radikalitet som virket provoserende. Det gjelder f.eks. antitesene i Bergprekenen, budet om fiendekjærlighet og kravet om trofasthet i ekteskapet som et krav til begge ektefellene. Like radikal var han i sitt krav om å sette Gud først (Luk 9,62). Jesus gjennomfører altså parallellen mellom Guds- og nestekjærlighet med en konsekvens og ensidighet som vakte oppsikt. Det er åpenbart at dette er viktig for ham. I dagens prekenteekst er derfor vi ved et svært sentralt punkt i Jesu forkynnelse.

Prekenen

En mulig innfallsvinkel til prekenen kan være å se denne fortellingen som uttrykk for Jesu forståelse av det første bud som fundamentet for alle de andre. Gud er opphav til alt som fins. Gudsforholdet er derfor noe som kommer til uttrykk i alle situasjoner. Prinsipielle og pragmatiske gudsfornektelse ser dette som et lite relevant perspektiv på livet, men det er feil. Faller gudsrelasjonen bort, blir livet flatt og grått, og begreper som sannhet, godhet og kjærlighet mister sitt reelle innhold og reduseres til følelser.

Det er mye vi ikke vet om Gud, men vi vet at Gud er verdens og livets opphav. Gudstro impliserer derfor kjærlighet til og omsorg for det han har skapt. Både i prekenteeksten og i andre nytestamentlige utleggelse av denne sammenhengen prioriteres nestekjærligheten; jf. 1 Joh 4,7-21. I vår tid kan det også være naturlig å utvide dette perspektivet til å omfatte alt Gud har skapt ved å hente inn andre bibeltekster som også forstår respekten for skaperverkets storhet som en konkretisering av gudsrelasjonen (5 Mos 10,14; Salme 24,1).

Salmer

Det er flere salmer i Norsk salmebok som tematiserer sammenhengen mellom gudstro og tjeneste for medmennesket, f.eks. 668 Guds Sønn steg ned å tjene og 670 Til kjærleik Gud oss skapte, eller de nyere 674 Pris være Gud og 678 Vi rekke våre hender. Med forrige versjon av salmeboken brukte jeg også gjerne Olai Aalens Å, var det så vel (702 i Norsk

Salmebok av 1984). Den er nå tatt ut av Den norske kirkes salmebok, men står fremdeles i Sangboken.

Knut Alfsvåg

Professor

knut.alfsvag@vid.no